

Vinden van Verbindingen

Vinden van Verbindingen is de werktitel van het promotieonderzoek dat uitgevoerd wordt vanuit het Landelijk Expertisecentrum voor Sociale Interventie (LESI) en de Universiteit voor Humanistiek. *Vinden van Verbindingen* staat voor een onderzoekstraject waarin de toegevoegde waarde van communities of practice bij professionalisering van medewerkers, ondernemers en organisaties centraal staat. Het onderzoek geeft een antwoord op de vraag hoe organisaties en gemeenschappen van professionals duurzaam vorm kunnen geven aan mogelijkheden voor leren, ontwikkelen en professionaliseren.

De onderzoeker

Als docent in het hoger onderwijs, als projectmanager en ontwikkelaar en als directeur van een opleidingsinstituut heb ik in de afgelopen twintig jaar bijdragen geleverd aan het ontwikkelen en delen van kennis en goede praktijken met directe collega's; met studenten en met leden van mijn projectgroepen. Ik heb ervaren dat naast hiërarchische sturing op een goede uitvoering van het werk ook ruimte dient te worden geboden om intensieve samenwerking mogelijk te maken. Tevens heb ik ervaren dat juist in kennisintensieve organisaties gezocht moet worden naar werkbare vormen om constructief gebruik te maken van de verschillen van inzichten en variatie aan aanwezige kennis bij professionals.

Het onderzoek

Het onderzoek is gebaseerd op de leertheorie van Wenger en richt zich op de vraag of en op welke wijze het participeren binnen communities of practice een centrale rol spelen bij het ontwikkelen van professionals.

Daarop aansluitend volgt de vraag of de samenwerking ook daadwerkelijk leidt tot het vermeerderen van motivatie, creativiteit en probleemoplossende vermogens bij de betrokken professionals.

Uitgangspunt hierbij is dat ook professionals niet individueel leren, maar dat zij leren in de gemeenschappen waarin ze functioneren tijdens hun werk of tijdens het nastreven van hun interesses. In de kern zijn organisaties en netwerken van organisaties opgebouwd uit verzamelingen van dit soort gemeenschappen. In deze gemeenschappen wordt voortdurend tijdens het handelen onderzocht wat er gebeurt en wat dit voor implicaties heeft voor de kennis en het leren van de deelnemers.

Het onderzoek heeft een doorlooptijd van twee jaar en zal gedurende die periode inzichtelijk maken wat binnen de onderzochte praktijken de relevante factoren zijn voor het organiseren van de eigen professionalisering en voor het leren van collega's. Vanuit deze onderzochte praktijken wordt beschreven op welke wijze professionele ruimte en voorwaarden voor het *Vinden van Verbindingen* kan worden geschapen.

De leertheorie van Wenger

Volgens de leertheorie van Etienne Wenger zijn onderzoeken en leren sociale activiteiten en is de verworven kennis een sociaal product. Wenger stelt vervolgens dat leren een belangrijk aspect is van de vorming van identiteit. Daarbij is de actieve participatie in sociale gemeenschappen, de sociale participatie, de cruciale factor om het leren tot stand te brengen, en waardoor de lerende de eigen identiteit vormt.

Factsheet promotieonderzoek *Vinden van Verbindingen*

Kennis wordt dan ook sociaal geconstrueerd door het delen van ervaringen in de praktijk, het met elkaar bepalen wat de betekenis hiervan is en het ontwikkelen van een gedeelde taal gaan daarbij hand in hand. Onderstaand figuur geeft de samenhang aan tussen de verschillende leeraspecten.

De leertheorie van Wenger bestaat uit vier onderdelen, deze zijn:

1. **Betekenis (meaning):** een manier van spreken over onze (zich ontwikkelende) capaciteit om ons leven en de wereld als betekenisvol te ervaren.
2. **Praktijk (Practice):** een manier van spreken over de gedeelde historische en sociale hulpmiddelen, kaders en perspectieven, die ervoor zorgen dat mensen zich bij elkaar betrokken voelen tijdens het handelen in de praktijk.
3. **Gemeenschap (Community):** een manier van spreken over de sociale structuren, waarin het nastreven van de kwesties die wij belangrijk vinden ook als belangrijk wordt erkend en waarbij onze participatie als competentie herkenbaar is.
4. **Identiteit (Identity):** een manier van spreken over hoe onderzoek en leren verandert wie we zijn en hoe dit persoonlijke geschiedenissen van ontwikkeling in de context van onze gemeenschappen creëert.

Onderzoeksomgevingen

Het onderzoek vindt plaats in meerdere omgevingen waarin communities of practice al actief zijn. Het onderzoek wordt ingericht als een interpretatieve hermeneutische studie en gebaseerd op de responsieve methodologie. Binnen deze onderzoeksmethodologie staan 'hoe'-vragen centraal: hoe verzamel je de informatie, hoe analyseer en presenteer je de gegevens? De benadering van het onderzoek, vanuit dezelfde principes die gelden binnen de community of practice, is hierbij een versterkende factor. De onderzoeksmethode heeft zijn basis in het sociaal constructivisme en gaat uit van pluraliteit van mensen en de manieren waarop mensen denken, voelen, zien en doen.

Belanghebbenden en betrokkenen bij het onderzoek zijn actieve partners die belang hebben bij de uitkomst van het onderzoek en daarmee een stem hebben in de opzet en uitvoering ervan. Zij worden betrokken bij de formulering van vraagstellingen en doelstelling van het onderzoek, de selectie van betrokkenen en de interpretatie van bevindingen. Ook op dialogische wijze wordt gezamenlijk bepaald hoe het beste een antwoord wordt verkregen op de onderzoeksvragen en de voorwaarden voor het *Vinden van Verbindingen*.

Relevante literatuur

- Abma, T. Widdershoven, G. (2006). **Responsieve methodologie**, interactief onderzoek in de praktijk, Uitgeverij MEMMA, Den Haag.
- Vermaak, H. (2009). **Plezier beleven aan taaie vraagstukken**. Kluwer, Deventer.
- Wenger, E. (1998). **Communities of Practice, Learning, Meaning, and Identity**, Cambridge University Press.
- Wenger, E. (2002). **Cultivating Communities of Practice**, A Guide to Managing Knowledge, Harvard Business School Press.

Promotiegegevens

Promovendus: E.F.M. Blikendaal-de Loos (Els). Voor contact of meer informatie: e-mail: els@blikendaal.nl of mobiel: 06 51608390

Promotor: Prof. Dr. R. P. Hortulanus (Roelof), Bijzonder hoogleraar leerstoel 'Sociale interventies en lokaal sociaal beleid' aan de Universiteit voor Humanistiek, directeur van het landelijk Expertisecentrum Sociale Interventie (LESI).

Promotieplaats: het onderzoek betreft een traject Buitenpromovendi aan de Universiteit voor Humanistiek, te Utrecht, in samenwerking met het LESI.

Doorlooptijd promotieonderzoek: 2010-2013 Actief onderzoek naar de bevindingen van deelnemers in communities of practice vindt plaats in de periode 2010-2012.